

Remissyttrande RISE Innovation som drivkraft (SOU 2020:59)

Allmänna kommentarer

RISE är Sveriges forskningsinstitut och en ledande innovationspartner till näringsliv som offentlig sektor. Genom tillämpad forskning och samverkan med akademi, näringsliv och offentlig sektor nyttiggör RISE kunskap och bidrar till ökad svensk innovationskraft.

En god samverkan mellan forskningsinstituten och lärosätena bidrar till att föra ut forskningsresultat till näringslivet. RISE har en nära samverkan med näringslivet och goda möjligheter att i samverkan med dem effektivisera flödet av kunskap från lärosätena och bistå dem att verkställa tredje uppgiften i högskolelagen. I forsknings- och innovationspropositionen 2020, "Forskning, frihet, framtid - kunskap och innovation för Sverige", uttrycks detta som: "Industriforskningsinstituten bedriver behovsmotiverad forskning och utveckling i internationell samverkan med lärosäten, näringsliv och offentlig sektor. Institutet bidrar till nyttiggörande och kommersialisering av forskning och innovation med fokus på att utveckla hållbara lösningar, vilka är grundpelare för näringslivets klimatomställning, konkurrenskraft och tillväxt." I statens ägaranvisningar till RISE anges att RISE ska "främja och utveckla samarbeten, rörlighet och samverkan såväl mellan akademi, näringsliv och offentlig sektor".

RISE har uppdrag från staten att samverka med universitet och högskolor och har tecknat samarbetsavtal och avsiktsförklaringar med ett flertal svenska lärosäten. Värt att notera är att universitet och högskolor inte har något uppdrag att samverka med RISE eller andra forskningsinstitut. Ett uttalat uppdrag skulle kunna bidra till nyttiggörandet av den forskning som sker inom akademien.

Öppen publicering av forskningsresultat skapar en möjlighet för fler att nyttja framkommen kunskap och därmed få ökad spridning och uppväxling av satsade resurser. RISE överför våra publicerade artiklar till DiVA (Digitala Vetenskapliga Arkivet) som är en publicerings- och arkiveringsplattform för forskningspublikationer och studentuppsatser. På detta sätt erhålls en större spridning av RISE resultat. För 2020 finns i DiVA totalt 625 referegranskade publikationer från RISE varav 499 artiklar och 126 konferensbidrag. Av de publikationer som var referegranskade var hela 91% sampublicationer. Artiklar publiceras i ökad utsträckning med open access, dvs organisationer utanför RISE har fri tillgång till artiklarna. Av de 499 artiklar som publicerades under 2020 publicerades 333, dvs 67 %, som open access.

RISE Research Institutes of Sweden AB

Postadress

Besöksadress

Telefon / Telefax

E-post / Internet

Org.nummer

Lindholmen 8077
402 78 GÖTEBORGLindholmen 7A
417 56 GÖTEBORG010-516 50 00
033-13 55 02info@ri.se
www.ri.se

556464-6874

Ytterligare ett exempel på nyttiggörande är de Samverkansinitiativ som RISE finansierar med de strategiska kompetensmedel RISE erhåller av staten. Genom Samverkansinitiativen initierar RISE projekt som bygger upp forskares kunskap inom strategiskt viktiga områden. Denna kunskap nyttiggörs i samverkansprojekt med näringslivet eller i direkta industriuppdrag. Hur attraktiv denna kunskap är och hur den nyttiggörs blir tydligt när man tittar på de externa intäkterna som Samverkansinitiativen genererar. Under 2020 finansierades 57 samverkansinitiativ om sammanlagt 50 MSEK. Av satsade 50 MSEK har 446 MSEK externa FoU-intäkter genererats, en uppväxling på 8,9 ggr.

RISE anser att det är positivt med det fokus på nyttiggörande av kunskap som utredningen Innovation som drivkraft (SOU 2020:59) bidrar till. En ökad samverkan mellan svenska lärosäten och det omgivande samhället är angelägen för att Sverige i högre utsträckning ska lyckas omsätta kunskap i innovationer, stärkt konkurrenskraft och lösningar på samhällsutmaningar. Som OECD konstaterade i sin granskning av svensk forsknings- och innovationspolitik 2016 är länken mellan forskning och innovation svag i Sverige.

Utredningen har studerat RISE och vårt arbete med kommersialisering av forskningsresultat. RISE uppskattar och tycker att det är värdefullt att utredningen slår fast att RISE verksamhet inte överlappar innovationskontorens eller holdingbolagens arbete.

RISE hade gärna sett ett bredare direktiv till utredningen och anser att regeringen bör initiera en utredning av hela det svenska innovationssystemet, inklusive finansiärer, forskningsinstitut, inkubatorer och science parks, i syfte att förbättra Sveriges förmåga att nyttiggöra forskningsresultat och omsätta dem i nya lösningar, produkter och tjänster som kan stärka svensk konkurrenskraft, en hållbar omställning och ett inkluderande välfärdssamhälle. Viktigt är också att skapa en ökad kunskap om hur lärosätens samverkan med institut och industri bidrar till ökad excellens inom den forskning man bedriver.

RISE saknar några perspektiv i utredningen: Vi hade gärna sett att lärarundantagets betydelse för möjligheterna att nyttiggöra kunskap från lärosäten hade utretts närmare. Vi anser även att statsstödsfrågan (när och hur innovationskontorens och holdingbolagens stöd till avknoppade bolag är förenligt eller inte med statsstödsreglerna) borde ha ägnats större omsorg. RISE anser att de kunskapshöjande insatser kring statsstödsregelverket som utredningen föreslår bör kompletteras med tydliga riktlinjer för hur reglerna ska följas.

RISE tar inte ställning till utredningens förslag som rör holdingbolagens framtid men anser att regeringen, i det fall man bestämmer sig för att genomföra utredningens förslag om ett så kallat Finansieringsbolag, bör ge detta bolag i uppdrag att samverka med övriga delar av det svenska innovationssystemet: näringslivet, instituten och akademien.

Kommentarer till utredningens förslag

6.1.1 Nyttiggörande av kunskap från all verksamhet vid högskolorna

RISE tillstyrker utredningens förslag att det ska ingå i högskolornas uppgift att samverka med det omgivande samhället och informera om sin verksamhet samt verka för att forskningsresultat och andra kunskaper tillkomna vid högskolan kommer till nytta. Att samverka med forskningsinstitut kan vara ett effektivt sätt för lärosäten att föra ut kunskap till näringsliv och offentlig sektor. I den nya modell för fördelning av anslag till lärosätena för forskning och utbildning på forskarnivå, som aviserats i regeringens forsknings- och innovationsproposition, skulle incitament kunna införas genom att kvalitet och relevans tydligt knyts till utbildnings- och forskningssamverkan och nyttiggörande.

6.1.2 Nyttiggörandeuppdraget förtydligas i högskoleförordningen

RISE tillstyrker utredningens förslag att nyttiggörandeuppdraget förtydligas i högskoleförordningen.

6.2 Ansvar för nyttiggörandearbetet ska ligga på högskolans styrelse

RISE tillstyrker förslaget att ansvaret för nyttiggörandearbetet ska ligga på högskolans styrelse. Detta uppdrag, och förslagen i kapitel 6.1.1 och 6.1.2 bör dock knytas till finansiering och tydliga incitament för ökad samverkan och nyttiggörande.

7.2 Uppföljning och utvärdering för åiterrapportering och ökat lärande

RISE tillstyrker utredningens förslag att Universitetskanslersämbetet ska följa upp högskolornas nyttiggörandearbete och att Vinnova återkommande ska utvärdera högskolornas nyttiggörandearbete. Vinnova har som Sveriges innovationsmyndighet god insikt i förutsättningarna för att kunskap ska kunna skapa samhällsnytta.

7.3.2 Alla ska ha tillgång till stöd från ett innovationskontor

RISE tillstyrker utredningens förslag att högskolor som fått särskilda medel för uppdrag om inrättande och finansiering av innovationskontor ska stödja och samarbeta med högskolor som inte fått sådana medel i enlighet med en uppdelning som regeringen beslutar.

7.3.6 Högskolorna ska få ökade anslag till nyttiggörande

RISE tillstyrker utredningens förslag om en ny finansieringsmodell för innovationskontoren som baseras på högskolornas storlek och ställer krav på att lärosätena medfinansierar med minst 10 procent. RISE tillstyrker även utredningens förslag att Vinnova bör få i uppdrag att utlysa medel för att mer forskning ska kunna kommersialiseras. RISE ställer sig dock frågande till om utredningens förslag om 100 miljoner kronor per år för ett utökad verifieringsstöd kommer att räcka när fler lärosäten får möjlighet att starta Innovationskontor? RISE ser en möjlighet att kunna bidra genom att våra testbäddar kan nyttjas för att verifiera lösningar.

7.4 Genom tematiska satsningar kan Sverige kraftsamla

RISE tillstyrker utredningens förslag att regeringen ska besluta om medel för utökade innovationsuppdrag till två eller flera högskolor i samverkan och att anslag för det utökade tematiska innovationsuppdraget ska uppgå till 25–100 miljoner kronor per år. RISE ser en möjlighet för både företag och forskningsinstitut att ingå som parter i sådana satsningar och att detta kan skapa möjligheter för kraftsamlingar inom ett antal områden viktiga för svensk konkurrenskraft.

8.1.2 PRV ska fortsatt arbeta med kompetenshöjande insatser inom immaterialrätt

RISE tillstyrker utredningens förslag att ge PRV ett fortsatt uppdrag att tillhandahålla utbildning och ökad kunskap kring immaterialrättsliga frågor vid högskolorna.

8.1.4 Ett utökad stöd för statsstödsrättsliga och immaterialrättsliga frågor

Utredningens gör bedömningen att risken för felaktig hantering av statens medel ur ett statsstödsrättsligt perspektiv är liten inom det högskolenära innovationsstödsystemet. RISE menar att det förslag om kunskapshöjande insatser kring statsstödsregelverket som utredningen föreslår bör kompletteras med tydliga riktlinjer för hur reglerna ska följas.

8.5.2 Uppdrag till forskningsråden för ökat nyttiggörande

RISE tillstyrker utredningens förslag att regeringen vid förordnande av ledamöter i styrelser eller motsvarande för forskningsråden och stiftelserna bör tillse att det bland dessa ledamöter finns särskild kompetens inom nyttiggörande av resultat från forskning och annan verksamhet vid högskolorna. RISE menar att kompetens och erfarenhet från industrin eller

Datum	Beteckning	Sida
2021-04-14	Dnr U2020/05545	4 (4)

forskningsinstitut är relevant i forskningsrådets styrelser och skulle kunna bidra till en ökad praktisk förståelse i forskningsrådets styrelser för hur innovationer skapas i samverkan mellan akademien och näringslivet.

Joakim Jakobsson

Chef för samhällskontakter RISE

Avdelning Strategiska externa relationer